

Četvrte varaždinske barokne večeri 23—29. XI. 1974.

Gotovo tisuću godišnja povijest grada Varaždina obiluje kulturnim spomenicima gotovo svih epoha i stilova, a 17. i 18. stoljeće stavilo mu je pečat »najbaroknijeg grada« u Hrvatskoj. Ako bi ovoj povijesnoj ostavštini kao i koncepciji očuvanja, otkrivanja i upoznavanja naše barokne glazbene umjetnosti dodali još i radanje kojeg našeg stalnog glazbenog sastava za njegovanje barokne umjetnosti, još bismo više potencirali koncepciju »Varaždinskih baroknih večeri« kao jedinog stilskog festivala u nas. »VBV« u sadašnjem kratkome razvitku od svega 4 godine (iako je ovakvih pokušaja bilo i prije) doista su se afirmirale ne samo kod nas već i u susjednim zemljama. Ono što su »Dubrovačke ljetne igre« za naš jug, to bi uz malo dobre volje i adekvatnu klimu mogle biti »VBV« za naš sjever! Dosadašnji ambijenti održavanja koncerata uspješno su »otkriveni«, a nadati se da će i ostali doći na red, jer njima Varaždin i šira okolica zaista ne oskudijevaju (Čakovec, Ludbreg, Varaždinske Toplice, Lepoglava itd.). Možda bi trebalo »VBV« institucionalizirati i još više u tome smjeru okupiti stručnjake Zavoda za očuvanje spomenika kulture, muzikologe, postojeće arhive i muzeje, jer bi na taj način još više porasla povijesna vrijednost amortizacije kulture.

Od 23. do 29. IX 1974. održane su po četvrti put »VBV«, ovaj put pod pokroviteljstvom varaždinskih radnih kolektiva »VARTEKS«, »KOKA«, »VIS«, a u organizaciji Općinske zajednice za kulturu — Varaždin, Radiotelevizije Zagreb i u realizaciji »Generalturista« — Varaždin.

Prva večer bila je u znaku koncerta Zagrebačkih solista u prekrasnoj koncertnoj dvorani kazališta »A. Cesarec«, gdje su izvedena djela: G. F. Telemann, »Sonata a quattro«; A. Vivaldi, »Koncert za piccolo i gudače« sa solistom Tinkom Muradori; D. Zipoli, »Elevezione«; G. F. Händel, »Concerto grosso u D-duru No 5«; O. Respighi, »Stare arije i plesovi«.

Drugi dan održana su dva kraća koncerta, prije i poslije podne u kolektivu »Varteks« uz odličnu konferansu dirigenta prof. Vladimira Kranjčevića, a u izvođenju Komornog orkestra »Vatroslav Lisinski« iz Zagreba i solista Nonija Žunca. Isti dan na večer održao je isti sastav koncert u Isusovačkoj crkvi na kojemu su još sudjelovali: Olga Vukomanović-Tarbuk continuo, i trombonisti Mato Šantek, Stjepan Gložnić i Ivan Potočnjak. Zahvaljujući izboru, transkripciji i obradi dr. Lovre Zupanovića, ovaj je koncert hrvatskog glazbenog baroka još jedan doprinos poznavanju povijesti hrvatske glazbe, jer je gotovo čitav bio u praiizvedbama. Izvedena su djela: A. Sorokočević-Sorgo, »Simfonija za gudače«; V. Jelić, »Cum inducerent« iz zbirke »Arion primus«; A. Ivančić, »Simfonija za gudače u G-duru«; A. Sorokočević-Sorgo, »Simfonija za gudače i dva roga«; J. Bajamonti, »Simfonija u C-duru«; L. I. Ebner, »Komična arija za tenor i orkestar«; A. Ivančić (rev. A. Vidaković), »Simfonija za gudače i dvije trublje«.

Treća večer bila je za ljubitelje scenske umjetnosti. U kazalištu »A Cesarec« gostovalo je Hrvatsko narodno kazalište iz Zagreba Molierovom »Školom za žene« u prijevodu V. Gerića; redatelj V. Habunek, scenograf Bil McPherson, kostimograf Gordon Melhush (oba iz Londona), glazba Dubravka Detoni.

Četvrta večer u Franjevačkoj crkvi u izvedbi »Camerata vocale« iz Bremena bila je prikaz vokalnih komornih oblika njemačkog baroka s djelima: H. L. Hassler, Lieder aus dem Lustgarten, i J. S. Bach, »Geistliche Lieder«; zatim po jedno kraće djelo Scheina, Hausmanna, Fredericija, Štephanija, Alberta, Ebertina, Rosenmüllera, Theilea, Knüpfera, Anonimusa.

Peta večer u koncertnoj dvorani kazališta »A. Cesarec« izborom evropske klavirske glazbe 16—18 stoljeća izveo je poznati pijanist Jurica Murai. Djela: W. Byrd, »The Battel« (suita). P. A. Soler, »Četiri sonate«; F. Couperin, »Les Moissonneurs«, »Les Roseaux«, »Le Rosignol en Amour«, »Le Tic-Toc-Choc ou les Mail-

lonins«; L. Sorokočević, »Arija«, »Rondo«, »Simfonija u A-duru«; G. F. Händel, »Suita u B-duru«; D. Scarlatti, »Četiri sonate«.

Šesta večer bila je ponovno u kazalištu Komediju Tituša Brezovačkog »Matijaš Grabancijaš Dijak« izveli su članovi varaždinskog kazališta; režija B. Mrkšić, inscenacija B. Drželić, scenska glazba M. Rihtarić uz tamburaški orkestar OKUD »Milica Pavlič-Kata«; dirigent M. Vidaček.

Sedma večer bila je ponovno u Isusovačkoj crkvi u izvedbi Komornog orkestra Jugozapadne Njemačke iz Phorzheima Dirigent Paul Angerer ravnao je izvođenjem djela: G. F. Händel, Dva Concerto grosso op. 6. br. 1 i 6; J. S. Bach, Dva Branderburška koncerta br. 3 i 5, te »Ricercare« iz »Muzičke žrtve«.

Sve priredbe ovogodišnjih »VBV« bile su zaista masovno posjećene i vrlo atraktivne po izboru i vrlo dobro primljene i od radnika u »Varteksu« i građana, iako se to po vanjskome izgledu u gradu nije baš moglo primijetiti da se ovako visoko vrijedna glazbena manifestacija održava čitav tjedan.

Marijan Zuber

Jubilej bez slavlja Uz XX. splitsko ljeto

Dvadeseto splitsko ljeto bilo je jubilarno, ali samo po rednom broju održavanja. Po svemu ostalom bila je to prosječna kulturna manifestacija, koja je, istina, imala svijetlih trenutaka (to se u prvom redu odnosi na gostovanje zagrebačkog Teatra itd.), ali isto tako i čitav niz problema i propusta koji se ponavljaju već nekoliko godina. Budući da sam o tim nedostacima pisao u više navrata, bilo bi suvišno opet i na ovom mjestu nabrajati sve poteškoće koje prate splitski festival, pa radije ostajem u okviru prigodnog osvrtu koji je prije kronički zapis o XX. splitskom ljetu negoli temeljita kritika jedne ne baš neznčajne hrvatske kulturne manifestacije.

Zadržavši i ove godine podjelu u tri bloka (*Jugoslavenska muzička scena, Internacionalni festival zabavne muzike, Dani opere, drame, baleta...*), splitski je festival i ovog puta najlošije prošao u svom prvom dijelu, tzv. Jugoslavenskoj muzičkoj sceni, koja je i godine 1974. više bila koncertni podij negoli glazbena pozornica, prije republička negoli savezna smotra glazbenog scenskog stvaralaštva. Naime, i na ovogodišnjoj Jugoslavenskoj muzičkoj sceni prevladavali su koncerti (5 od ukupno trinaest priredaba). Glazbeno scensko stvaralaštvo bilo je zastupljeno samo jednom scenskom opernom predstavom (J. Gotovac: »Morana«), jednom koncertnom izvedbom Hatzeove opere »Adel i Mara« i djelomičnom izvedbom Gotovčeva »Ere s onoga svijeta« (samo III. čin); sa dvije predstave Tijardovićeve operete »Splitski akvarel« i tri baletne večeri. Od deset umjetničkih djela, koliko ih je nastupilo u okviru prvoga bloka, devet ih je bilo iz Hrvatske (Opera Hrvatskog narodnog kazališta iz Splitske, Opera Narodnog kazališta »Ivan Zajc« iz Rijeke, Balet Hrvatskoga narodnog kazališta iz Zagreba, Zagrebački plesni ansambl, Ansambl slobodnoga plesa iz Zagreba, Simfonijski orkestar RTV-Zagreb, Zagrebački solisti, Zagrebački kvartet i Splitski kvartet), a samo jedno iz Srbije (»Collegium musicum« iz Beograda). I jedini solistički koncert pripao je hrvatskom izvođaču — Kseniji Kos (glasovir) iz Zagreba. Uz to i glavnina, zapravo najveći dio programa Jugoslavenske muzičke scene bio je u znaku hrvatskih skladatelja, pa je zaista teško reći u čemu je savezni značaj te tribine. Također treba primijetiti da je i ovogodišnji program više bio naklonjen djelima koja su već davno stekla svoju afirmaciju i popularnost, negoli suvremenim strujanjima. Dakle, Jugoslavensku muzičku scenu i ove su godine pratile one iste značajke, zapravo nedostaci, koji su nazočni od njezina osnutka godine 1971.: nejasna definicija i fiziognomija te smotre, prevladavanje koncertnih priredaba i djela, sudjelovanje pretežno hrvatskih ansambala, dominacija hrvatskih skladatelja, otkazivanje gostovanja po-

jedinih opernih kuća u zadnji čas, ponekad neinteresantan program i tako dalje, a što je možda i najvažnije — iznimno nizak stupanj zainteresiranosti splitske publike za priredbe prvog bloka, tako da je izvedbe Jugoslavenske muzičke scene u prosjeku pratilo pedeset do sto posjetitelja, od kojih većina s besplatnim ulaznicama, pa taj nedopustivo loš odziv publike mora poticati na razmišljanje i iznalaženje rješenja. A rješenje je, izgleda, na pomolu; poučeni dosadašnjim iskustvima, organizatori Splitskog ljeta najavljuju temeljitu preobrazbu te tribine. Kakva će ta preobrazba biti, vidjet ćemo, nadajmo se, na XXI. splitskom ljetu.

Drugi blok jubilarnog Splitskog ljeta — Internacionalni festival zabavne muzike »Split 74« — još je jednom dokazao, da ta — nekad vrlo uspjela — manifestacija zabavne glazbe sve više gubi svoju osobitost i posebnost, to jest stvaranje zabavnih skladbi na osnovama dalmatinskog pučkog melosa, po čemu su se negdašnje »Melodija Jadrana« razlikovale od svih ostalih festivala te vrste. Također je još jednom upozorio, da je bolje odustati od inozemnog dijela, nego dovesti gotovo anonimne »zvijezde« zabavne glazbe, koje nam nemaju što ni pokazati ni prikazati. Inače, najuspješniji dio tog bloka bio je ponoćni koncert »Mala Ane i lipi Ive« (Kanti po užanci, rikanti i tanci) Silvija Bombardellija, to jest koncert dalmatinskih narodnih pjesama i plesova u izvedbi splitske klappe »Lozje« i biogradske »Tramuntane«, te Zagrebačkog plesnog ansambla, koji je kao obogaćenje tog dijela Splitskog ljeta ove godine održan prvi put. Tu novinu treba pozdraviti i poželjeti da se ne ostane samo na tom ovogodišnjem koncertu.

Kao i dosad, nesumnjivo najuspješniji, najznačajniji i najposjećeniji bio je i na jubilarnom Splitskom ljetu treći blok »Dani opere, drame, baleta...«, koji je, »obogaćen« nazivom »Splitske ljetne priredbe«, (tako se je zapravo zvao splitski festival od godine 1954. do 1967.), donekle imao retrospektivni značaj. Naime, u tom su bloku prikazana neka operna, dramska i koncertna djela koja su s najviše uspjeha izvedena u proteklih devetnaest godina. Vidjeli smo tako i čuli Gluckova »Orfeja i Euridiku«, Rossinijeva »Seviljskog brijaća«, Verdijeva »Aidus«, »Nabucca« i »Trubadura«, Mascagnijevu »Cavalleriju rusticana« i Leoncavallove »Pagliaccije«, Sofoklovu »Antigonu«, Jelaskinu dramaturgiju »Izbra Marka Udovića Splitsanina« (sve u izvedbi Opere i Drame splitskoga Hrvatskoga narodnog kazališta) i Benetovićevu »Hvarkinju« (u izvedbi Ansambla Splitskog ljeta), te Verdijev »Requiem« i Orfovu kantatu »Carmina burana« (u izvedbi zbora Akademskog KUD Beogradskog univerziteta »Branko Krsmanović« i orkestra Opere Hrvatskoga narodnog kazališta iz Splita). Na »Danima opere, drame, baleta...« nastupilo je i Plesno kazalište Alvina Aileyja i »Ballet Rambert« iz Londona. Drama Hrvatskoga narodnog kazališta iz Splita po prvi je put izvela tragi-komediju Miljenka Snoje »Roko I. Krvolok ili Ča je život nego fantazija«, koju je publika, unatoč slobodnom rječniku i nedostatku čvrste dramaturške okosnice, vrlo dobro primila. Posebna je poslastica za splitske kazališne ljubitelje bilo gostovanje zagrebačkog Teatra itd., koje je prikazalo sedam predstava (E. Ionesco: »Neplaćeni ubojica«, H. Müller: »Macbeth«, E. Bond: »More«, F. M. Dostojevski: »Đavao, mora Ivana Karamazovas«, R. Marinković: »Maestraova smrt«, M. de Ghelderode: »Sunce zalazi« i S. Novak: »Mirisi, zlato, tamjan«, od kojih su neke, kao na primjer izvedba »Maestrove smrti« i »Mirisa, zlata, tamjana«, bile prvorazredni kazališni događaji.

Ljubitelji koncertnih priredaba imali su prilike čuti solističke koncerte Evgenija Modiljevskog (glasovir, SSSR), Marije Tipo (glasovir, Italija), Gideona Kremera (violina, SSSR), Virginija Pavarana (glasovir, Italija) i Vladimira Spivakova (violina, SSSR), izvedbe kormornih ansambala Slovački madralisti iz Bratislave i okteta »Gallus« iz Ljubljane, te Mješovitog zbora Umjetničkog ansambla JNA iz Beograda i već spomenutog zbora Akademskog KUD Beogradskog univerziteta »Branko Krsmanović«.

Na XX. splitskom ljetu nastupili su još Državni ansambl pjesama i plesova Donskih Kozaka iz SSSR-a i pantominik Adam Darius iz Engleske, zaokruživši tako svojim uspjelom i vrlo zanimljivim izvedbama program jubilarnog splitskog festivala.

Za razliku od prvog, veliki broj priredaba trećeg bloka davan je pred rasprodanim i prepunim gledalištem, čime je splitska publika i ovog puta potvrdila svoju tradicionalnu privrženost belkantističkom opernom repertoaru i vrsnim dramskim predstavama.

Prostorna ograničenost ovog prikaza ne dopušta mi da se opširnije osvrnem i na umjetnički domet festivalskih izvedaba, kako u cjelini, tako i u pojedinačnim ostvarenjima, ali se ukratko može reći, da je i na XX. splitskom ljetu bilo nekoliko priredaba, koje s pravom možemo svrstati u vrhunska kreativna dostignuća (nastup Plesnog kazališta Alvina Aileyja, na primjer, pa izvrsna interpretacija Violiceve dramaturgije Novakova romana »Mirisi, zlato, tamjan«, nezaboravna kreacija Drage Meštrovića u Međimorčevoj adaptaciji Marinkovićeva »Kiklopa«, izvanredna Aida Ljiljane Molnar-Talajić, solistički koncert Gideona Kremera, večer Donskih Kozaka).

S obzirom na jubilarni značaj ovogodišnjeg Splitskog ljeta očekivali smo, da će ono biti popraćeno i nizom drugih prigodnih manifestacija i obilježja, koji bi uočljivije označili da splitski festival, eto, proslavlja dvadesetu obljetnicu svog postojanja. Međutim, osim nešto bogatijeg kataloga i vrlo uspjele izložbe umjetničkih fotografija Ljubomira Garbina, koji je svojom kamerom uvijekovječio golemi broj festivalskih priredaba u proteklom sezonama, nikakve druge manifestacije nije bilo. Očito je da skromna novčana sredstva nisu omogućila priređivačima da osim redovitih festivalskih izvadaba upriliče i raskošniju proslavu, pa tako XX. splitsko ljetu po svojim izvanjskim obilježjima ničim nije odavalo svoj slavljenički značaj. Bio je to, zapravo, jubilej bez slavlja. Ali bez obzira na to, jubilarno Splitsko ljetu je dokazalo, da je ono potrebno Splitu, da ono ima svoju publiku, ali i niz problema i propusta, koji nisu nerješivi i neuklonjivi. Dokad ćemo se pak s njima susretati? Odgovor na taj upit potražiti ćemo na slijedećem splitskom festivalu.

Ivan Bošković

Diplomiralo 9 polaznika Instituta za crkvenu glazbu

U ljetnom i jesenskom roku šk. g. 1973/74. diplomirali su na Institutu za crkvenu glazbu: s. Tomislava Golub, s. Branka Gregur, s. Sofija Vuković (orguljaški smjer); s. Robertina Barbarić, s. Herta Oltran, Katica Tenžera (orguljaško-katehetski smjer); o. Mile Cirko, s. Cecilija Galić i s. Dulcelina Plavša (smjer crkvenih glazbenika). 28. lipnja 1974. diplome je podijelio zagrebački nadbiskup i Veliki kancelar Katoličkog bogoslovnog fakulteta Franjo Kuharić. Za postignute uspjehe na diplomskim ispitima Centar »Kršćanska sadašnjost« nagradila je Ilustriranom Biblijom mladih slijedeće diplomirane slušačice: s. Branku Gregur, s. Sofiju Vuković, s. Hertu Oltran, Katicu Tenžera i s. Ceciliju Galić.

Institut za crkvenu glazbu počeo je djelovati 1963./64. šk. g. Ove godine proslavio je 10-obljetnicu osnutka. Sa gore navedenim diplomiranim slušačima do sada je diplomiralo 90 polaznika Instituta. Oni vrše službu orguljaša po župama a neki od njih su nastavnici glazbe po sjemeništima i novicijatima.

U šk. g. 1974/75. upisano je 25 redovnih slušača, 41 izvanredan i u subotnju školu za orguljaše 13 slušača. Usprkos svim poteškoćama i nedaćama (predavanja su u posljednjepodnevnim satima u prostorijama Kat. bogoslovnog fakulteta, premalo prostorija za individualnu nastavu na instrumentima, dotrajalost instrumenata...) Institut pruža maksimalnu mogućnost školovanja orguljaša, koji su prijeko neophodno potrebni za aktivnije sudjelovanje vjernika u liturgiji.